

ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา ปี ๒๕๕๙-๒๕๖๔
สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จังหวัดสงขลา กรมวิชาการเกษตร

กฎกระทรวง การแบ่งส่วนราชการกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๗
 ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนที่ ๘๘ ก ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๗
 ให้สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๑ - ๘ มีอำนาจหน้าที่ในพื้นที่ที่รับผิดชอบดังต่อไปนี้

- (๑) วางแผนงานและโครงการวิจัยและพัฒนาพืช
- (๒) ศึกษา วิจัยและพัฒนาพืช รวมทั้งทดสอบเทคโนโลยีการเกษตรแบบมีส่วนร่วมร่วมกับเกษตรกร เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร
- (๓) ให้บริการวิเคราะห์ ทดสอบ ตรวจสอบ และรับรองดิน น้ำ พืช ปุ๋ย สารเคมีการเกษตร ผลผลิต ผลิตภัณฑ์พืช และมาตรฐานสินค้าเกษตร
- (๔) ควบคุมและกำกับดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎหมายที่กรมรับผิดชอบ
- (๕) เป็นศูนย์บริการข้อมูลด้านวิชาการเกษตรให้แก่เจ้าหน้าที่ เกษตรกร เอกชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (๖) ให้บริการวิชาการและเทคโนโลยีแก่เจ้าหน้าที่ เกษตรกร เอกชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (๗) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

๑. บทวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของภูมิสังคมและการผลิตพืชในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

๑.๑ สภาพทั่วไปทางภูมิสังคม

- ๑.๑.๑ ภาคใต้ตอนล่างประกอบด้วย ๗ จังหวัด คือ ตรัง สตูล พัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส
- ๑.๑.๒ สภาพอากาศ เป็นแบบร้อนชื้น ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยปี ๒๕๔๔-๒๕๕๖ จำนวน ๒,๒๔๕ มิลลิเมตร วันฝนตกเฉลี่ย ๑๖๐ วัน
- ๑.๑.๓ ลักษณะภูมิประเทศ ที่มีทะเลขนานบอยู่ ๒ ด้าน มีเนื้อที่ทั้งหมด ๑๘.๒๒ ล้านไร่ ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร ร้อยละ ๕๑ หรือ ๙.๓๖ ล้านไร่ จำแนกเป็นพื้นที่ยางไม้ผลไม้ยืนต้นร้อยละ ๘๖.๕ หรือ ๘,๐๓๒,๓๓๗ ไร่ นาข้าวร้อยละ ๙ หรือ ๘๐๙,๘๗๕ ไร่ สวนผักไม้ดอกไม้ประดับ ร้อยละ ๐.๕ หรือ ๔๖,๐๐๑ ไร่ และอื่นๆร้อยละ ๕ หรือ ๔๗๒,๔๒๒ ไร่ มีผู้ถือครองทำการเกษตรทั้งสิ้น ๔๖๒,๙๕๕ ครัวเรือน ขนาดฟาร์มเฉลี่ย ๒๐.๖ ไร่
- ๑.๑.๔ ประชากร มีครัวเรือนเกษตรทั้งหมด ๔๕๙,๘๔๒ ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น ๑.๗ ล้านคน ขนาดครัวเรือน ๓.๙ คนต่อครัวเรือน
- ๑.๑.๕ รายได้เงินสดทางเกษตร ๑๘๑,๒๒๑.๗ บาทต่อครัวเรือน มาจากพืช ๑๖๐,๕๓๑.๓ บาท หรือคิดเป็นร้อยละ ๘๘.๖ ครัวเรือนมีหนี้สินร้อยละ ๓๘.๙ ขนาดหนี้ ๑๑๘,๔๕๗ บาทต่อครัวเรือน

๑.๒ การผลิตพืช ในภาคใต้ตอนล่าง

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ยางพารา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ร้อยละ ๗๕ ของพื้นที่ปลูกพืชทั้งหมด

รองลงมาจะเป็น ข้าว ร้อยละ ๗ ปาล์มน้ำมัน ร้อยละ ๕ และ ลองกอง ทุเรียน มังคุด เงาะ มะพร้าว และสับปะรด รวมกันร้อยละ ๑๓ ของพื้นที่ปลูกพืชทั้งหมด (ลักษณะการปลูกไม้ผลในภาคใต้ตอนล่าง พบว่าส่วนใหญ่เป็นแบบ ผสมผสานหลายชนิด ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ ๘๑๑,๑๗๖ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๒.๓ ของพื้นที่ทางการเกษตรที่ไม่รวม ยางพาราและปาล์มน้ำมัน) พืชที่มีมูลค่าสูงที่สุด คือ ยางพารา มีมูลค่า ๑๑๐,๙๑๑.๙ ล้านบาท รองลงมาคือ ข้าว และ ปาล์มน้ำมัน ๔,๐๗๐.๑ และ ๒,๕๔๕.๒ ล้านบาท ส่วนพืชอื่นๆจะมีมูลค่าไม่เกินหนึ่งพันล้านบาท ได้แก่ ลองกอง ทุเรียน มังคุด มะพร้าว สับปะรด และเงาะ ซึ่งมีมูลค่า ๘๖๓.๖, ๗๖๗.๐, ๔๙๘.๕, ๔๕๗.๔, ๒๙๐.๑ และ ๒๕๓.๒ ล้านบาท ตามลำดับ

๑.๒.๑ ยางพารา มีเนื้อที่ปลูกรวม ๗,๐๔๑,๐๓๖ ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว ๕,๓๐๗,๕๕๙ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๗๕.๔ ของพื้นที่ปลูกทั้งหมด ผลผลิตรวม ๑,๕๒๓,๕๑๕ ตัน ผลผลิตเฉลี่ย ๒๘๕ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิตยางแผ่นดิบปี ๒๕๕๕ เป็นเงิน ๑๖,๒๑๒.๖๔ บาทต่อไร่ หรือ ๕๖.๙๐ บาทต่อกิโลกรัม ราคาขายยางแผ่นดิบที่เกษตรกรขายได้ ๕๐-๖๐ บาท ถือว่ามีความเสี่ยงในการขาดทุนค่อนข้างสูง

๑.๒.๒ ข้าวนาปี มีเนื้อที่ปลูก ๖๓๐,๖๒๘ ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว ๖๐๙,๑๕๐ ไร่ ผลผลิตรวม ๒๗๗,๘๓๒ ตัน ผลผลิตเฉลี่ย ๓๙๕ กิโลกรัมต่อไร่ ข้าวนาปรัง มีเนื้อที่ปลูก ๒๒๗,๓๐๐ ไร่ ผลผลิตรวม ๑๒๔,๙๘๘ ตัน ผลผลิตเฉลี่ย ๔๙๔ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ปี ๒๕๕๕ มีต้นทุนการผลิตข้าวนาปี ๔,๔๓๗.๙๑ บาทต่อไร่ นาปรัง ๔,๙๒๓.๔๙ บาทต่อไร่ หรือ ๙,๙๗๐-๑๑,๒๓๐ บาทต่อตัน ราคาที่เกษตรกรขายได้ที่ไร่นา ๘,๕๒๑-๙,๐๐๐ บาทต่อตัน จึงถือว่ามีความเสี่ยงต่อการขาดทุนสูงมาก

๑.๒.๓ ปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ปลูก ๓๙๙,๗๙๖ ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยวรวม ๓๔๒,๐๓๐ ไร่ ผลผลิตรวม ๘๔๘,๓๘๗ ตัน ผลผลิตเฉลี่ย ๒,๒๕๘ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิตปี ๒๕๕๕ มีเฉลี่ย ๘,๔๕๐.๕๙ บาทต่อไร่ หรือ ๓.๗๔ บาทต่อกิโลกรัม ราคาขายปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕ อยู่ในช่วง ๔.๒๖-๔.๙๑ บาทต่อกิโลกรัม ถือว่ามีความเสี่ยงในการขาดทุนน้อย

๑.๒.๔ ลองกอง มีเนื้อที่ปลูก ๑๘๖,๐๓๘ ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว ๑๖๖,๖๒๒ ไร่ หรือร้อยละ ๘๙.๖ ของพื้นที่ปลูก ผลผลิตรวม ๓๙,๗๐๘ ตัน ผลผลิตเฉลี่ย ๓๖๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ปี ๒๕๕๕ มีต้นทุนรวมต่อไร่ ๑๐,๑๒๙.๖๘ บาทต่อไร่ หรือ ๒๘.๑๔ บาทต่อกิโลกรัม ราคาปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕ ที่เกษตรกรขายได้ ๒๐.๗๖-๒๑.๗๕ บาทต่อกิโลกรัม ถือว่ามีความเสี่ยงในการขาดทุนค่อนข้างสูง

๑.๒.๕ ทุเรียน มีเนื้อที่ปลูก ๑๑๗,๒๐๙ ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว ๑๐๔,๐๘๐ ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๔๒๐ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ปี ๒๕๕๕ มีต้นทุนรวมต่อไร่ ๑๕,๐๒๕.๑๗ บาทต่อไร่ หรือ ๓๕.๗๗ บาทต่อกิโลกรัม ราคาปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕ ที่เกษตรกรขายได้ ๒๕.๓๖-๓๑.๐๖ บาทต่อกิโลกรัม ถือว่ามีความเสี่ยงในการขาดทุนค่อนข้างสูง

๑.๒.๖ มังคุด มีเนื้อที่ปลูก ๕๘,๒๐๒ ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว ๕๒,๔๖๗ ไร่ ผลผลิตรวม ๒๖,๘๔๕ ตัน ผลผลิตเฉลี่ย ๕๙๑ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ปี ๒๕๕๕ มีต้นทุนรวมต่อไร่ ๘,๓๓๙.๖๘ บาทต่อไร่ หรือ ๑๔.๑๑ บาทต่อกิโลกรัม ราคาปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕ ที่เกษตรกรขายได้ ๑๓.๐๐-๒๕.๐๑ บาทต่อกิโลกรัม ถือว่ามีความเสี่ยงในการขาดทุนน้อย

๑.๒.๗ เงาะ มีเนื้อที่ปลูก ๕๗,๕๗๗ ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว ๔๙,๑๘๔ ไร่ ผลผลิตรวม ๒๑,๖๖๖ ตัน ผลผลิตเฉลี่ย ๕๐๕ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ปี ๒๕๕๕ มีต้นทุนรวมต่อไร่ ๙,๘๘๙.๕ บาทต่อไร่ หรือ ๑๙.๕๘ บาทต่อกิโลกรัม ราคาปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕ ที่เกษตรกรขายได้ ๑๓.๓๖-๑๖.๘๐ บาทต่อกิโลกรัม ถือว่ามีความเสี่ยงในการขาดทุนค่อนข้างสูง

๑.๒.๘ มะพร้าว มีเนื้อที่ปลูก ๑๗๔,๙๙๒ ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว ๑๗๑,๔๖๔ ไร่ ผลผลิตรวม ๑๑๔,๕๙๙ ตัน ผลผลิตเฉลี่ย ๗๐๕ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ปี ๒๕๕๕ มีต้นทุนรวมต่อไร่ ๔,๒๓๖.๒๕ บาทต่อไร่ หรือ ๖.๐๑ บาทต่อกิโลกรัม ราคาปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕ ที่เกษตรกรขายได้ ๔.๗๖-๑๐.๖๑ บาทต่อกิโลกรัม ถือว่ามีความเสี่ยงในการขาดทุนน้อย

๑.๒.๙ สับปะรด มีเนื้อที่ปลูก ๙,๐๖๒ ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว ๓,๔๕๓ ไร่ ผลผลิตรวม ๒๒,๕๕๐ ตัน ผลผลิตเฉลี่ย ๔,๘๕๒ กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนการผลิต ปี ๒๕๕๕ มีต้นทุนรวมต่อไร่ ๑๓,๘๔๖.๓๑ บาทต่อไร่ เมื่อคำนวณตามผลผลิตเฉลี่ยในพื้นที่พบว่าจะมีต้นทุนการผลิต ๒.๘๕๒ บาทต่อกิโลกรัม ราคาปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕ ที่เกษตรกรขายได้เป็น สับปะรดบริโภคผลสด ๖-๑๐ บาทต่อกิโลกรัม ถือว่าไม่มีความเสี่ยงในการขาดทุน

๒. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยใช้เครื่องมือ SWOT โดยตั้งกรอบขึ้นนำการวิเคราะห์ คือการพัฒนาการผลิตพืช เพื่อนำไปสู่ความมั่นคง สมดุล และ ยั่งยืน จะพบว่าภาคใต้ตอนล่างมีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการพัฒนาการผลิตพืชดังนี้

๒.๑ จุดแข็ง (Strength)

๒.๑.๑ ด้านการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ลักษณะการปลูกไม้ผลในภาคใต้ตอนล่าง พบว่าส่วนใหญ่เป็นแบบผสมผสานหลายชนิด จึงถือเป็นจุดแข็งในด้านความมั่นคงของระบบการผลิตพืชกรรมพืชใดพืชหนึ่งได้รับผลกระทบจากปัญหาด้านการตลาด ในบรรดาพืชเศรษฐกิจสำคัญ ๙ ชนิดพบว่า ยางพารามีสัดส่วนพื้นที่ปลูกประมาณร้อยละ ๗๕ ข้าวร้อยละ ๗ ปาล์มน้ำมันร้อยละ ๕ และ ลองกอง ทุเรียน มังคุด เงาะ มะพร้าว สับปะรด รวมกันร้อยละ ๑๓ และด้วยความเหมาะสมของสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศทำให้ในพื้นที่ยังมีพืชท้องถิ่นที่น่าสนใจอีกหลายชนิด เช่น จำปาตะจังหวัดสตูล สละจังหวัดพัทลุง ข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง ส้มจุกอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ส้มโชกุนจังหวัดยะลา นอกจากนี้ยังมีพืชผัก พืชไร่ และพืชพื้นเมืองที่มีศักยภาพอีกหลายชนิด เป็นต้น

๒.๑.๒ ด้านภูมิโนเขตเกษตร มีอาณาเขตพื้นที่ติดทะเลทั้งสองด้านทำให้มีจุดเด่นด้านอัตลักษณ์พื้นที่ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และด้วยสภาพพื้นที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน คือเป็นทิวเขาอยู่ตอนกลางลาดเทสู่พื้นที่ราบลุ่ม ลานน้ำ และทะเล จึงทำให้สามารถทำความเข้าใจและวางแผนในการพัฒนาเชิงพื้นที่ได้ง่าย ลักษณะภูมิอากาศ สภาพที่มีฝนกระจายตัวเกือบตลอดปี มีปริมาณน้ำฝนมากและไม่มีช่วงอากาศหนาวหรือแล้งยาวนาน จะเป็นผลดีต่อการเพาะปลูก ทำให้ลดต้นทุนในการพัฒนาระบบชลประทาน สามารถทำการปลูกพืชได้หลากหลายชนิดและมีช่วงฤดูเพาะปลูกยาวนานกว่าภาคอื่นๆ และด้วยสภาพอากาศที่แตกต่างระหว่างภาคใต้ฝั่งตะวันออกและฝั่งตะวันตกประมาณ ๒ เดือนมีผลทำให้ผลผลิตพืชออกไม่พร้อมกันจึงช่วยลดภาวะกดดันสินค้าออกสู่ตลาด ลักษณะดินที่สำคัญในภาคใต้ตอนล่างเป็นดินดอน จึงเหมาะสมกับการปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น ขณะเดียวกันก็มีแหล่งที่ลุ่มสำหรับปลูกข้าวเพื่อเป็นอาหารเลี้ยงประชากรในพื้นที่ การใช้ที่ดินทางการเกษตร มีเนื้อที่ป่าไม้ ๔.๐๘ ล้านไร่ ที่สร้างความชุ่มชื้นให้แก่พื้นที่ หากรวมพื้นที่ไม้ผลไม้ยืนต้น ภาคใต้ตอนล่างจะมีไม้ยืนต้นปกคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ ๙๐ ของภาค การถือครองที่ดินมีขนาดฟาร์มเฉลี่ย ๒๐.๖ ไร่ ประสิทธิภาพการใช้ที่ดิน (Multiple Cropping Index : MCI) ร้อยละ ๖๗.๓ ยังสามารถพัฒนาให้เพิ่มขึ้นได้ ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นลักษณะฟาร์มที่เอื้ออำนวยต่อการเกษตรผสมผสาน คือเป็นที่อยู่อาศัย ๑.๖ ไร่ ที่ไม่ยืนต้น ๑๒.๕ ไร่ ที่นาข้าว ๓.๓ ไร่ ที่สวนไม้ผล ๓.๑ ไร่

๒.๑.๓ ด้านเศรษฐกิจ รายได้เงินสดจากพืชของครัวเรือนเกษตรกร ๑๖๐,๕๓๑.๓ บาท ฟังพวยางพาราเป็นหลัก คือ ๑๓๗,๔๘๑.๖ บาทต่อครัวเรือน รองลงมาคือ ปาล์มน้ำมัน ข้าวเจ้านาปี ลองกอง ทุเรียน ข้าวเจ้านาปรัง ซึ่งมีรายได้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทต่อพืช รายจ่ายเงินสดด้านพืชของครัวเรือนเกษตรกร ๓๕,๒๑๔.๓ บาทต่อครัวเรือน เป็นค่าแรงงานร้อยละ ๕๖.๒๑ และค่าวัสดุอุปกรณ์ดำเนินงาน ร้อยละ ๔๓.๗๙ จุดแข็งของที่มารายได้คือยางพาราเป็นพืชที่ให้รายได้ประจำวันและหาราคาสูงเศรษฐกิจของเกษตรกรในภาคใต้ตอนล่างจะดีขึ้นตาม ส่วนรายจ่ายเป็นด้านวัสดุอุปกรณ์ไม่ถึงครึ่งของรายการลงทุน แสดงออกถึงต้นทุนการผลิตเงินสดที่ต่ำทำให้ฐานะครัวเรือนมีความมั่นคงแม้ประสบปัญหาราคาคผลผลิตตกต่ำ สภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตรกร ฟังพารายได้จากพืชเป็นหลัก คือเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ ๘๘.๖ ของรายได้ทั้งหมด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพืชมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจครัวเรือนสูง เกษตรกรจะให้

ความสำคัญต่อการพัฒนาพืช ด้านรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน (Net cash family income) ๒๓๙,๑๕๖.๕ บาทต่อครัวเรือนสามารถนำมาใช้ในการลงทุนได้พอสมควร สภาพภูมิสังคมรายจังหวัด จังหวัดตรังและจังหวัดสตูล มีความเด่นด้านอยู่ติดทะเลฝั่งอันดามัน จังหวัดพัทลุงเป็นอยู่ข้าวและมีพื้นที่ติดทะเลสาบ เช่นเดียวกับจังหวัดสงขลาซึ่งมีด้านการค้าติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน จังหวัดยะลาเป็นพื้นที่ตอนที่มีความหลากหลายของพืชพรรณ ส่วนจังหวัดปัตตานีและจังหวัดนราธิวาส เป็นเส้นทางการค้าสู่ประเทศมาเลเซีย

๒.๑.๔ ด้านสังคม ประชากรประกอบด้วยไทยพุทธและมุสลิมซึ่งเป็นผลดีในด้านการพัฒนาสินค้าฮาลาลไปต่างประเทศ และด้วยอัตลักษณ์ของเกษตรกรแต่ละศาสนาได้ส่งผลให้มีพฤติกรรมความนิยมในการผลิตพืชที่แตกต่างกันจึงช่วยเพิ่มความหลากหลายของสินค้า ตลอดจนการมีวิถีการเป็นอยู่แบบเรียบง่ายชอบใช้เทคโนโลยีต้นทุนต่ำและมีความเชื่อในตัวผู้นำชุมชนทำให้ง่ายต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ส่วนขนาดครัวเรือน ๓.๙ คนต่อครัวเรือน ขนาดประชากรวัยแรงงานที่มีอายุ ๑๕-๖๔ ปี ๒.๘ คนต่อครัวเรือนถือว่าอยู่ในระดับที่มากพอสมควร

๒.๒ จุดอ่อน (Weaknesses)

๒.๒.๑ ด้านการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ จุดอ่อนพื้นที่ที่มีการปลูกยางพารามีสัดส่วนพื้นที่ปลูกประมาณร้อยละ ๗๕ ของพื้นที่นั้นทำให้มีความเสี่ยงเมื่อเกิดปัญหาหาราคายางพาราคงต่ำ และพื้นที่ปลูกข้าวที่มีน้อยเพียงร้อยละ ๗ ส่งผลให้เกษตรกรต้องซื้อข้าวบริโภค อีกทั้งจุดอ่อนของลักษณะการปลูกไม้ผลแบบผสมผสานหลายชนิดในภาคใต้ตอนล่างมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพเชิงการค้าที่ทำได้ยากเพราะมีลักษณะการผสมผสานเป็นแปลงเล็ก ตัวอย่างเช่นสวนผสมลองกอง ทุเรียน มังคุด และเงาะ ด้านประสิทธิภาพการผลิตพบว่าแต่ละพืชยังมีจุดอ่อนด้านผลิตต่ำ คุณภาพต่ำ และมีปัญหาด้านราคาตกต่ำอยู่เสมอ เนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดระยะสั้นและมีปริมาณมาก อีกทั้งคุณภาพผลผลิตค่อนข้างต่ำโดยเฉพาะลองกองและมังคุด ส่วนการมุ่งผลิตพืชที่เน้นเพื่อการส่งออก เช่น ยางพารา ข้าว ปาล์มน้ำมัน จะได้รับผลกระทบจากการค้าต่างประเทศที่ส่งผลให้ราคาในประเทศตกต่ำอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านเมล็ดพันธุ์พืชไร่ที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

๒.๒.๒ ด้านภูมินิเวศเกษตร การที่มีอาณาเขตพื้นที่ติดทะเลทั้งสองด้านและมีทิวเขาอยู่ตอนกลาง จึงทำให้พื้นที่ประสบปัญหาด้านภาวะน้ำท่วมขังในที่ลุ่มและน้ำป่าไหลหลากในที่ตอนอยู่เสมอเป็นสาเหตุที่ทำให้การปลูกพืชได้รับความเสียหาย โดยเฉพาะในพื้นที่ลุ่มริมทะเลที่มีสภาพน้ำทะเลหนุนทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมขังยาวนาน ลักษณะภูมิอากาศ ภาวะฝนตกที่สร้างปัญหาให้พื้นที่คือมีช่วงฝนตกหนักช่วงฤดูฝน ๑-๒ เดือน มีปริมาณ ๒๐๐-๕๐๐ มิลลิเมตรต่อเดือน ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดภาวะน้ำท่วมฉับพลันและน้ำป่าไหลหลาก นอกจากนี้ยังได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวนทำให้มีผลต่อการผลิตพืช ลักษณะดิน ในพื้นที่จะมีปัญหาดินอยู่ ๔ ลักษณะ คือดินเปรี้ยวจัดในพื้นที่พรุดินเค็ม ดินทรายจัดในพื้นที่ริมทะเล ดินที่มีปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก และดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งไม่เหมาะกับการปลูกพืช รวมพื้นที่ทั้งภาคใต้มีประมาณ ๓๘ ล้านไร่ การใช้ที่ดินทางการเกษตรด้วยขนาดการถือครองที่ดินมีขนาดฟาร์มเฉลี่ย ๒๐.๖ ไร่ ถือว่าไม่สูงมาก และประสิทธิภาพการใช้ที่ดิน ร้อยละ ๖๗.๓ ถือว่ายังต่ำ

๒.๒.๓ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่มีปัญหาด้านการก่อเหตุความไม่สงบทำให้มีผลกระทบต่อทุกภาคส่วนในสังคม รวมทั้งการผลิตพืชที่ไม่สามารถขยายผลเทคโนโลยีลงสู่พื้นที่ และพ่อค้าไม่สามารถไปซื้อสินค้าได้ในบางพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ รายได้ เกษตรกร ประกอบกับเกษตรกรรายย่อยมีความพร้อมด้านเงินลงทุนเพื่อการเกษตรน้อย และมีแนวโน้มด้านการขาดแคลนแรงงานเนื่องจากสมาชิกครัวเรือนเกษตรกรไปทำงานนอกเกษตร

๒.๓ โอกาส (Opportunities)

๒.๓.๑ ด้วยสภาพพื้นที่ที่อยู่ติดชายแดนประเทศมาเลเซียซึ่งได้ส่งผลดีให้นักท่องเที่ยว และการค้าต่างประเทศกับ มาเลเซีย เอเชีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ นำเข้าส่งออกสินค้าระหว่างภาคใต้ตอนล่างได้สะดวก ตลอดจนการได้ประโยชน์จากความร่วมมือกันระหว่างประเทศในโครงการ The Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle (IMT-GT)

๒.๓.๒ ด้วยการมีอาณาเขตพื้นที่ติดทะเลโดยเฉพาะฝั่งทะเลอันดามันทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่มากทำให้เกิดการกระตุ้นการบริโภคสินค้าเกษตรมากขึ้น

๒.๓.๓ ปัจจุบันรัฐบาลได้ให้ความสนใจเป็นพิเศษในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนใต้ จึงเป็นโอกาสให้สามารถนำงานโครงการที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาด้านการผลิตพืชเพิ่มขึ้น

๒.๔ อุปสรรค (Threats)

๒.๔.๑ ความหวาดกลัวที่มีต่อเหตุก่อความไม่สงบในพื้นที่ ของผู้คนภายนอกซึ่งเป็นทั้งนักท่องเที่ยว นักลงทุน พ่อค้าคนกลาง และประชาชนทั่วไป ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเกษตรของภาคใต้ตอนล่าง

๒.๔.๒ ภาวะเศรษฐกิจโลกที่ตกต่ำส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่งออกสินค้าเกษตร

๒.๔.๓ การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศมีผลทำให้ผลไม้ออกดอกมากกว่าปกติเกินอัตราความต้องการของตลาดจึงส่งผลให้ราคาตกต่ำ

จุดแข็ง

- S๑ ระบบการผลิตพืช ประกอบด้วยยางพาราเป็นพืชหลัก ปลูกไม้ผลแบบผสมผสาน มีพืชผัก พืชไร่ ท้องถิ่นที่น่าสนใจอีกหลายชนิด ทำการเกษตรแบบใช้ต้นทุนต่ำ
- S๒ ภูมินิเวศเกษตร เป็นภูเขา ที่ดอน และที่ราบที่ติดทะเลทั้งสองด้าน ฝนกระจายตัวเกือบตลอดปี ดินส่วนใหญ่เป็นดินดอนเหมาะสำหรับการปลูกไม้ผลไม่ยืนต้น
- S๓ สังคม ประชากรประกอบด้วยไทยพุทธและมุสลิม ชอบใช้เทคโนโลยีต้นทุนต่ำ มีความเชื่อในตัวผู้นำชุมชน สภาพเศรษฐกิจของครัวเรือนเกษตร พึ่งพารายได้จากพืชเป็นหลัก

โอกาส

- O๑ ประเทศ มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มีการเชื่อมโยงด้านเศรษฐกิจการค้า
- O๒ มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่มาก ทำให้เกิดการกระตุ้นการบริโภคสินค้าเกษตรมากขึ้น
- O๓ รัฐบาลได้ให้ความสนใจในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนใต้

อุปสรรค

- T๑ เหตุความไม่สงบในพื้นที่ ส่งผลทางลบต่อการผลิตและการค้า
- T๒ ภาวะเศรษฐกิจโลกที่ตกต่ำส่งผลกระทบต่อ การส่งออกสินค้าเกษตร
- T๓ การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศมีผลทำให้ผลไม้ออกมากกว่าปกติและราคาตกต่ำ

กลยุทธ์การวิจัย

๑. วิจัย พัฒนา ระบบการผลิตพืช กลุ่มพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการค้าส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านโดยวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และเพิ่มคุณภาพ
๒. วิจัย พัฒนา ทดสอบเทคโนโลยี ระบบการผลิตพืช กลุ่มพืชพื้นเมือง ผักพื้นบ้าน และพันธุ์พืชที่มีอัตลักษณ์ประจำถิ่น โดยเพิ่มมูลค่าจากเอกลักษณ์เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต วิจัยเพื่อขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ การแปรรูปเส้นใย
๓. วิจัยและพัฒนา ทดสอบเทคโนโลยี การจัดการระบบการผลิตเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมกับภูมิสังคมพื้นที่
๔. วิจัย พัฒนา ทดสอบเทคโนโลยี ต้นแบบการจัดการระบบเกษตรเชิงนิเวศ (Agroecology) ที่เหมาะสมกับภูมิสังคมพื้นที่ เช่น เขตภาคใต้ฝั่งตะวันออก/ตะวันตก เขตพื้นที่ลุ่ม/ดอน และเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น

กลยุทธ์การวิจัย

๑. วิจัย พัฒนา ทดสอบเทคโนโลยี ระบบการผลิตพืช กลุ่มพืชเศรษฐกิจสำคัญของพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและการค้าต่างประเทศ โดยการเพิ่มมูลค่าจากการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และระบบการปลูกพืชที่สร้างความมั่นคงในอาชีพเกษตรกร เป็นต้น
๒. วิจัย พัฒนา ทดสอบเทคโนโลยี การจัดการระบบการผลิตพืชตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนต้นแบบและท้องถิ่นในการจัดระบบการผลิตพืชให้เกิดความสมดุล มั่นคง ยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพ ความเชื่อมโยง ระหว่าง จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค และกลยุทธ์การวิจัย

จุดอ่อน

W๑ เศรษฐกิจจะผันผวนตามราคายางพารา พื้นที่ปลูกข้าวที่มีน้อย การปลูกไม้ผลแบบผสมผสานหลายชนิด มีผลต่อการพัฒนาเชิงการค้าที่ผลิตต่ำและคุณภาพต่ำ ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์พืชไร่ และเกษตรกรรายย่อยมีความพร้อมด้านเงินลงทุนเพื่อการเกษตรน้อย และขาดแคลนแรงงานภาคเกษตร

W๒ ภูมินิเวศเกษตรประสบปัญหาด้านภาวะน้ำท่วมขังในที่ลุ่มและน้ำป่าไหลหลาก ดินในหลายพื้นที่เสื่อมโทรมถือครองที่ดินขนาดเล็ก

W๓ สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ มีปัญหาด้านการก่อเหตุความไม่สงบทำให้มีผลกระทบต่อทุกภาคส่วนในสังคม

โอกาส

O๑ ประเทศ มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มีการเชื่อมโยงด้านเศรษฐกิจการค้า

O๒ มีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่มาก ทำให้เกิดการกระตุ้นการบริโภคสินค้าเกษตรมากขึ้น

O๓ รัฐบาลได้ให้ความสนใจในการพัฒนาพื้นที่ชายแดนใต้

อุปสรรค

T๑ เหตุความไม่สงบในพื้นที่ ส่งผลทางลบต่อการผลิตและการค้า

T๒ ภาวะเศรษฐกิจโลกที่ตกต่ำส่งผลกระทบต่อการค้าส่งออกสินค้าเกษตร

T๓ การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศมีผลทำให้ผลไม้ออกมากกว่าปกติและราคาตกต่ำ

กลยุทธ์การวิจัย

วิจัย พัฒนา ทดสอบเทคโนโลยี ชุมชนต้นแบบผลิตเมล็ดพันธุ์พืชไร่เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและอาหารท้องถิ่น เช่น ถั่วหรั่ง และ ถั่วลิสง เป็นต้น
วิจัย พัฒนา ทดสอบเทคโนโลยี ระบบการจัดการผลิตพืชเฉพาะพื้นที่อื่นๆ เช่น พืชผสมผสานกับการเลี้ยงสัตว์ พืชชุ่มน้ำ เห็ด พืชคลุมดิน และเครื่องจักรกลการเกษตรขนาดเล็กเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนและทดแทนแรงงานในระบบการปลูกพืชและอื่นๆ

กลยุทธ์การวิจัย

วิจัย พัฒนา ทดสอบเทคโนโลยี การจัดการระบบการผลิตพืชตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนต้นแบบและท้องถิ่นในการจัดระบบการผลิตพืชให้เกิดความสมดุล มั่นคง ยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพ ความเชื่อมโยง ระหว่าง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค และกลยุทธ์การวิจัย

มาตรการ และเป้าหมาย การวิจัยและพัฒนา ของ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จังหวัดสงขลา

มาตรการ	เป้าหมาย
<p>๑. วิจัย พัฒนา ทดสอบเทคโนโลยี ระบบการผลิตพืช กลุ่มพืชเศรษฐกิจสำคัญของพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและการค้าต่างประเทศ เช่น ยางพารา ข้าว และ ปาล์มน้ำมัน โดยการเพิ่มมูลค่าจากการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และระบบการปลูกพืชที่สร้างความมั่นคงในอาชีพเกษตรกร เป็นต้น</p>	<p>๑. เกษตรกรชาวสวนยางพารา ปาล์มน้ำมัน และ ชาวนา มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิตพืช และมีความมั่นคงในอาชีพจากระบบการผลิตพืชที่เหมาะสม พร้อมกับได้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการธาตุอาหารและป้องกันกำจัดโรครากขาว ยางพารา การธาตุอาหารปาล์มน้ำมัน และเทคโนโลยีการผลิตข้าวโพดหวานลูกผสมพันธุ์ใหม่ในระบบการปลูกพืช เป็นต้น</p>
<p>๒. วิจัย พัฒนา ทดสอบเทคโนโลยี ระบบการผลิตพืช กลุ่มพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางการค้าส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน โดยวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับผู้ประกอบการ และเกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และเพิ่มคุณภาพ เช่น มะม่วง สับปะรด มังคุด เป็นต้น</p>	<p>๒. พืชในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านได้เพิ่มขึ้น</p>
<p>๓. วิจัย พัฒนา ทดสอบเทคโนโลยี ระบบการผลิตพืช กลุ่มพืชพื้นเมือง ผักพื้นบ้าน และพันธุ์พืชที่มีอัตลักษณ์ (identity) ประจำถิ่น โดยการเพิ่มมูลค่าจากเอกลักษณ์ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต วิจัยเพื่อขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ การแปรรูปเส้นใย เช่น ทุเรียนยะลา สะตอพัทลุง ลองกองตันหยงมัส ส้มโอหอมหาดใหญ่ ดาหลา ตาลโตนด ถั่วหรั่ง และผักพื้นบ้านที่มีคุณสมบัติทางโภชนเภสัช เป็นต้น</p>	<p>๓. พืชพื้นเมือง ผักพื้นบ้าน และพันธุ์พืชที่มี อัตลักษณ์ประจำถิ่น ได้รับการพัฒนาให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเป็นพืชเศรษฐกิจใหม่ในระดับชุมชน</p>
<p>๔. วิจัย พัฒนา ทดสอบเทคโนโลยี การจัดการระบบการผลิตพืชตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยวิจัยแบบมีส่วนร่วมกับชุมชนต้นแบบและท้องถิ่นในการจัดระบบการผลิตพืชให้เกิดความสมดุล มั่นคง ยั่งยืน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p>	<p>๔. ชุมชนต้นแบบการพัฒนาการจัดการระบบการผลิตพืช ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมกับเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มพืชเศรษฐกิจท้องถิ่นที่ยั่งยืน ต้นแบบการผลิตพืชผสมผสาน ๙ กลุ่มพืชในระดับเครือข่ายชุมชนต้นแบบการผลิตพืชอย่างพอเพียงในพื้นที่ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ และได้เกณฑ์หรือตัวชี้วัดการผลิตพืชตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือน และระดับหมู่บ้านชุมชน</p>

มาตรการ และเป้าหมาย การวิจัยและพัฒนา ของ สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จังหวัดสงขลา (ต่อ)

มาตรการ	เป้าหมาย
๕. วิจัย พัฒนา ทดสอบเทคโนโลยี ต้นแบบการจัดการระบบเกษตรเชิงนิเวศน์ (Agroecology) ที่เหมาะสมกับภูมิสังคมพื้นที่ เช่น เขตภาคใต้ฝั่งตะวันออก/ตะวันตก เขตพื้นที่ลุ่ม/ดอน และเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น	๕. ศูนย์ต้นแบบระบบการเกษตรเชิงนิเวศน์ ตามสภาพภูมิสังคมพื้นที่ เขตภาคใต้ฝั่งตะวันออก/ตะวันตก เขตพื้นที่ลุ่ม/ดอน และเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น
๖. วิจัย พัฒนา ทดสอบเทคโนโลยี ชุมชนต้นแบบผลิตเมล็ดพันธุ์พืชไร่เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและอาหารท้องถิ่น เช่น ถั่วหรั่ง และ ถั่วลิสง เป็นต้น	๖. ชุมชนต้นแบบผลิตเมล็ดพันธุ์พืชไร่เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและอาหารท้องถิ่น
๗. วิจัย พัฒนา ทดสอบเทคโนโลยี การจัดการระบบการผลิตเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมกับภูมิสังคมพื้นที่	๗. ชุมชนต้นแบบการจัดการระบบการผลิตเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมกับภูมิสังคมพื้นที่
๘. วิจัย พัฒนา ทดสอบเทคโนโลยี ระบบการจัดการผลิตพืชเฉพาะพื้นที่อื่นๆ เช่น พืชผสมผสานกับการเลี้ยงสัตว์ พืชชุ่มน้ำ เห็ด พืชคลุมดิน และเครื่องจักรกลการเกษตรขนาดเล็กเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนและทดแทนแรงงานในระบบการปลูกพืชและอื่นๆ	๘. เทคโนโลยี ระบบการจัดการผลิตพืชเฉพาะพื้นที่อื่นๆ เช่น พืชผสมผสานกับการเลี้ยงสัตว์ พืชชุ่มน้ำ เห็ด พืชคลุมดิน และเครื่องจักรกลการเกษตรขนาดเล็กเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนและทดแทนแรงงานในระบบการปลูกพืช เป็นต้น

หมายเหตุ ยุทธศาสตร์การวิจัยและพัฒนา สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๘ จังหวัดสงขลา ฉบับนี้จัดทำเฉพาะประเด็นยุทธศาสตร์ที่เป็นบทบาทหน้าที่หลัก ตามยุทธศาสตร์กรมวิชาการเกษตรด้าน การเสริมสร้างระบบการผลิตพืชที่ยั่งยืน และความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน

ยุทธศาสตร์งานวิจัยและพัฒนากรมวิชาการเกษตรปี ๒๕๕๙-๒๕๖๔

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ :

การวิจัยเชิงรุกด้านพืชเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม

เป้าประสงค์ :

เกษตรกร เอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำเทคโนโลยีการผลิตพืชไปใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชในภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม

กลยุทธ์ :

- ๑.๑ การวิจัยและพัฒนาการลดผลกระทบและการปรับตัวจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อระบบการผลิตทางการเกษตรและความหลากหลายทางชีวภาพ
- ๑.๒ การวิจัยและพัฒนาการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันและความร่วมมือทางเศรษฐกิจในประชาคมโลก
- ๑.๓ การวิจัยและพัฒนาห่วงโซ่อุปทานของพืชเศรษฐกิจที่สำคัญตามความต้องการของตลาด
- ๑.๔ การวิจัยและพัฒนากระบวนการเตือนภัยและเฝ้าระวังในระบบการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ
- ๑.๕ การวิจัยและพัฒนาเพื่อรองรับและสนับสนุน กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่รับผิดชอบ

ตัวชี้วัด :

- ๑.๑ ร้อยละของผลงานวิจัยพร้อมถ่ายทอดสู่กลุ่มเป้าหมาย(เกษตรกร เอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) นำไปใช้ประโยชน์ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม
- ๑.๒ จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ
- ๑.๓ ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย
- ๑.๔ จำนวนผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ในเอกสารวิชาการระดับชาติและระดับสากล
- ๑.๕ จำนวนงานวิจัยที่มีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- ๑.๖ จำนวนฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนระบบการเตือนภัยและเฝ้าระวังในระบบการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ
- ๑.๗ จำนวนผลงานวิจัยที่รองรับและสนับสนุน กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่รับผิดชอบ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ :

การเสริมสร้างศักยภาพและพัฒนาเศรษฐกิจด้านการผลิต การตลาด และการสร้างมูลค่าเพิ่ม

เป้าประสงค์ :

เกษตรกร เอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำเทคโนโลยีไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มผลผลิต คุณภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่ม อันเป็นการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันในตลาดโลก และเกิดอำนาจต่อรองกับประเทศคู่ค้าได้

กลยุทธ์ :

- ๒.๑ การวิจัยและพัฒนาการผลิตพืชอาหารปลอดภัย
- ๒.๒ การวิจัยและพัฒนาวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยวและแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
- ๒.๓ การวิจัยและพัฒนากระบวนการตรวจสอบคุณภาพพืช ปัจจัยการผลิต และผลิตภัณฑ์
- ๒.๔ การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงด้านการผลิตพืช เครื่องจักรกลการเกษตร และระบบการจัดการการผลิตพืช
- ๒.๕ การวิจัยและพัฒนาระบบโลจิสติกส์สินค้าพืช
- ๒.๖ การวิจัยและพัฒนาตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อสร้างอำนาจการต่อรองและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- ๒.๗ การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืชและพลังงานทดแทน

ตัวชี้วัด :

- ๒.๑ ร้อยละของผลงานวิจัยพร้อมถ่ายทอดสู่กลุ่มเป้าหมาย(เกษตรกร เอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) นำไปใช้ประโยชน์ที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตร แข่งขัน และต่อรองกับประเทศคู่ค้าได้
- ๒.๒ จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ
- ๒.๓ ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย
- ๒.๔ จำนวนผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ในเอกสารวิชาการระดับชาติและระดับสากล
- ๒.๕ จำนวนงานวิจัยที่มีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- ๒.๖ จำนวนผลิตภัณฑ์แปรรูปที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ :

การเสริมสร้างระบบการผลิตพืชที่ยั่งยืน และความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน

เป้าประสงค์ :

เกษตรกร เอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำเทคโนโลยีระบบการผลิตพืชไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ :

- ๓.๑ การวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชเศรษฐกิจ และพืชที่มีศักยภาพ
- ๓.๒ การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตพืชเศรษฐกิจและการกระจายการผลิตเพื่อความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานอย่างยั่งยืน
- ๓.๓ การวิจัยและพัฒนาการอารักขาพืช และผลิตผลทางการเกษตร
- ๓.๔ การวิจัยและพัฒนาการจัดการการผลิตพืชอย่างยั่งยืนและเหมาะสมกับพื้นที่
- ๓.๕ การวิจัยและพัฒนาการอนุรักษ์ คุ้มครอง และการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืช จุลินทรีย์ และศัตรูธรรมชาติ

ตัวชี้วัด :

- ๓.๑ ร้อยละของผลงานวิจัยพร้อมถ่ายทอดสู่กลุ่มเป้าหมาย(เกษตรกร เอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) นำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานอย่างยั่งยืน
- ๓.๒ จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้ผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ
- ๓.๓ ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย
- ๓.๔ จำนวนผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ในเอกสารวิชาการระดับชาติและระดับสากล
- ๓.๕ จำนวนงานวิจัยที่มีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- ๓.๖ จำนวนฐานข้อมูลพันธุกรรมพืช จุลินทรีย์ และศัตรูธรรมชาติเพื่อการอนุรักษ์ คุ้มครอง และใช้ประโยชน์

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ :

การพัฒนาบุคลากรและการจัดการองค์ความรู้งานวิจัย

เป้าประสงค์ :

บุคลากรด้านงานวิจัยได้รับการพัฒนาให้เป็นนักวิจัยคุณภาพด้วยระบบการบริหารบุคลากร
ด้านงานวิจัยของกรมวิชาการเกษตร ที่มีคุณภาพและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

กลยุทธ์ :

- ๔.๑ เร่งรัดพัฒนาความรู้ ทักษะ และสมรรถนะบุคลากรด้านการวิจัย พร้อมทั้งสนับสนุน
การถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น
- ๔.๒ ส่งเสริมศักยภาพนักวิจัยให้สอดคล้องกับแผนงานวิจัย/โครงการวิจัยที่รับผิดชอบให้ทัน
ต่อสถานการณ์ปัจจุบัน
- ๔.๓ พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้เป็นเอกสารอ้างอิงที่ทันสมัย เพื่อสนับสนุนการเพิ่ม
ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรด้านงานวิจัย
- ๔.๔ กรมวิชาการเกษตรต้องเป็นสมาชิกวารสารวิชาการต่างประเทศ (E-journal) และนักวิจัย
ในหน่วยงานสามารถใช้บริการได้อย่างทั่วถึง
- ๔.๕ ปรับปรุงโครงสร้างและอัตรากำลังด้านงานวิจัยให้สอดคล้องกับภาวะการเปลี่ยนแปลงและ
เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลตลอดจนการบริหารที่ให้บุคลากรด้านงานวิจัยมีความก้าวหน้าตามสายงาน
- ๔.๖ สนับสนุนขวัญและกำลังใจนักวิจัยโดยใช้ผลงานวิจัยเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและให้
เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

ตัวชี้วัด :

- ๔.๑ จำนวนนักวิจัยที่ได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และสมรรถนะบุคลากรด้านการวิจัย
- ๔.๒ จำนวนฐานข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัย
- ๔.๓ จำนวนวารสารวิชาการต่างประเทศ (E-journal) ที่กรมวิชาการเกษตรเป็นสมาชิก
- ๔.๔ จำนวนครั้งที่นักวิจัยในหน่วยงานสามารถใช้บริการ
- ๔.๕ จำนวนนักวิจัยที่ได้รับทุน การฝึกอบรม การศึกษาต่างประเทศ ในแผนงานโครงการที่
รับผิดชอบ
- ๔.๖ นักวิจัยที่ได้รับสนับสนุนขวัญและกำลังใจนักวิจัยโดยใช้ผลงานวิจัยเป็นหลักเกณฑ์ในการ
พิจารณาและให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล (ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ)